

EN SKOLA FÖR ALLA

- Vänsterpartiet Västerås utbildningspolitiska program

vasteras.vansterpartiet.se

Innehåll

Inledning	s. 3
Den segregerade skolan	s. 4
En förskola och skola för alla	s. 6
Insatser för att ge alla samma chans	s. 8
– Förskola	s. 8
– Grundskola/grundsärskolan	s. 10
– Fritidshemmet	s. 13
– Gymnasieskolan/gymnasiesärskolan	s. 14
– Det fortsätta lärandet i vuxenlivet	s. 16

Inledning

Rätten till utbildning är en grundläggande rättighet. Den som inte har fått en riktig skolgång har avsevärt begränsade möjligheter i livet. Med kunskap kommer självförtroende, förståelse för omvärlden och viktig kunskap för att klara det dagliga livet. Det är också först när vi kan läsa och göra oss förstådda som vi på allvar kan påverka vår situation och samhället vi verkar i.

Skolan är också en viktig komponent i samhällsbygget. Vilken typ av samhälle vill vi ha styrs av vilka medborgare vi fostrar. I dagens skoldebatt pratas det ofta om provresultat och vilken regering som bär ansvaret för om betygen går upp eller ner, men mer sällan om vad vi har skolan till och vilka kunskaper vi vill skicka med våra barn och ungdomar för framtiden.

Vi ser att de två största utmaningarna just nu är barnens kunskapsutveckling och likvärdigheten.

Idag är det tydligt att alla barn inte får samma chans att lyckas i skolan. Det är djup orättvist och borde uppröra både allmänheten och beslutsfattare på alla nivåer. Ska vi ha ett samhälle där en femtedel av 15-åringarna inte kan ta till sig innehållet i en tidningsartikel? Hur kan vi acceptera att runt en fjärdedel av samma åldersgrupp inte kommer in på ett nationellt gymnasieprogram?

Från Vänsterpartiet Västerås vill vi lyfta upp utbildningsfrågan tydligt på agendan. Det finns mycket vi kan göra på lokal nivå för att skapa en förskola och skola som låter alla barn utvecklas och nå sin fulla potential oavsett vilken bakgrund de har eller vilket bostadsområde de bor på. Vi ser att de två största utmaningarna just är barnens kunskapsutveckling och likvärdigheten.

Hur kan vi acceptera att runt en fjärdedel av samma åldersgrupp inte kommer in på ett nationellt gymnasieprogram?

Vårt fokus kommer därför vara på dessa två områden med beskrivningar av aktuell lägesbild utifrån både nationell och lokal nivå och sedan en rad förslag på lösningar som kan genomföras i Västerås. Vi menar att mycket av det konkreta arbetet för att lyckas måste den enskilda läraren förfoga över och vi har försökt att inte peka ut någon särskild pedagogisk inriktning utan föreslå vilka insatser den politiska nivån bör besluta om.

Insatserna är också begränsade till vad som bör genomföras inom den kommunala skolan eftersom det är den vi demokratiskt är med och kan påverka genom nämnder och kommunfullmäktige. Vi är medvetna om att mycket måste göras för att skapa bra arbetsvillkor för lärare och annan personal på förskolor och skolor. Vårt program har fokus på barnens situation men vi är övertygande om att förskola och skola kommer bli bättre arbetsplatser med mindre stress och större möjligheter att göra ett tillfredställande jobb med våra förslag.

Den segregerade skolan

Skillnaderna mellan skolors genomsnittliga resultat har fördubblats de senaste 20 åren.

Alla elever behöver en likvärdig och jämlik skola. Det som idag är riktigt oroande är trenden med allt mer segregerade och homogena skolmiljöer. Jämfört med tidigare går elever med liknande bakgrund, kön, intresse och prestationsnivå i högre grad tillsammans. Det är tydligt att i den här uppdade skolan får föräldrars bakgrund större genomslag och styr i allt högre grad hur väl barnen lyckas i skolan. Skillnaderna mellan skolors genomsnittliga resultat har fördubblats de senaste 20 åren. Sverige utmärker sig i internationella jämförelser som ett land där både kunskapsresultat och likvärdighet har försämrats under 2000-talet.

Trenden är att elever med mer gynnsam socioekonomisk bakgrund ofta väljer en annan skola än den närmaste och i högre grad går i en fristående skola.¹ Därför kan man inte hävda att det är enbart bostadssegregationen som förklarar den ökade segregationen. Det är också så att elever med svensk bakgrund söker sig tydligt bort från skolor med hög andel elever med utländsk bakgrund.² Det är både det fria skolvalet och friskolereformen som möjliggjort den här trenden.

Tidigare var skolorna mötesplatser för barn med olika bakgrund.

Foto: Tess Lundin

På lokal nivå har vi att förhålla oss till detta. Västerås kommuns bostadsområden är i tätorten relativt blandade och där var skolorna tidigare en möteplats för barn boende i såväl hyresrätt, bostadsrätt och villa och med föräldrar med olika utbildningsbakgrund. Statistiken visar att så inte längre är fallet utan den nationella trenden finns även här. En del kommuner väljer att lägga ner skolor i segregerade områden och flyttar eleverna för att uppnå mer blandade skolor. Det kan tillfälligt bli bättre men

1 Skolverkets hemsida

2 Skolverkets hemsida

så länge drivkraften finns hos vissa föräldragrupper att söka sig till mer homogena skolor och systemet är uppbyggt på det sätt vi ser idag är risken överhängande att flyttströmmarna bara börjar röra sig åt ett nytt håll.

Vänsterpartiet vill att kommuner alltid ska få sista ordet när det gäller etablering av en ny privat skola och vi motsätter oss att förskolor och skolor drivs utifrån vinstintresse. Det är tydligt att det är en dålig drivkraft både när det gäller kvalitetsutveckling och integration.

FNs barnkonvention slår fast att alla barn ska få utveckla sina fulla möjligheter.

Flera granskningar har visat att en del av de privata aktörerna på olika sätt motverkar att barn med stora behov av stöd söker sig till skolan och att religiösa eller kulturellt inriktade skolor skapar alltför segregerade miljöer. Sverige är idag det land som gått längst med att se utbildning som en handelsvara på en marknad. Höga betyg blir ett försäljningsargument och eleven blir kund. Resultaten i internationella mätningar går ner samtidigt som betygen går upp. Lärare beskriver hur både chefer och föräldrar pressar på kring att godkänna elever. Den som inte är nöjd kan alltid hota med att byta.

Det är i dagsläget den statliga nivån som genom Skolinspektionen ska kontrollera att de privata skolorna sköter sitt uppdrag men kommunerna har rätt till insyn. Vi vill att den möjligheten ska användas för att i dialog med de privata aktörerna få en bild av hur skattepengar kommer eleverna till del.

En förskola och skola för alla

Vår vision är en förskola och skola som barn och medarbetare går till varje dag med glädje och förväntan inför vilka nya upplevelser som väntar. Verksamheten präglas av delaktighet och öppenhet inför nya idéer. I vår framtida förskola och skola finns tillräckligt många engagerade och kunniga vuxna för att alla barn ska bli sedda och få det individuella stöd de behöver för att få möjlighet att lyckas.

Skolan ska kompensera för skillnader i elevers olika förutsättningar.

Vänsterpartiet vill se förskolor och skolor där elever med olika bakgrund möts. Forskningen visar att det gynnar allas inlärning och det är också viktigt för att barn ska utveckla förståelse och respekt för olikheter. Skolverket konstaterar att det är nödvändigt för att skolan ska fortsätta vara en sammanhållande kraft i ett demokratiskt samhälle. Det finns nu flera förslag från statliga utredningar för att på olika sätt skapa mer blandade skolor. Bland annat föreslås kvotering av underrepresenterade grupper och lottnings för att komma bort från köregler. Vi ser dessa förslag som möjliga små förändringar på marginalen och önskar att forskningen skulle få gå före ideologin när så många partier säger sig vilja skapa mer likvärdiga skolor.

Det finns en bred enighet bakom skollagens formuleringar om att skolan har ett kompensatoriskt uppdrag. Det innebär att man ska kompensera för skillnader i elevers olika förutsättningar. Det är ett tufft uppdrag som kräver särskilt fokus. Då kan vi inte erbjuda alla barn samma undervisning och likadant upplägg. Vi måste göra olika, d v s undervisning utifrån olika behov.

Allas kunskapsinlärning gynnas där elever med olika bakgrund möts.

Det slås fast i både FNs Barnkonvention och den s k Salamancadeklarationen att alla barn ska beredas plats inom det ordinarie skolväsendet. Forskning visar att exkluderande lösningar riskerar att påverka barnets självbild mycket negativt och det enskilt kan göra att utvecklingen hämmas.

Det innebär att oavsett funktionsvariationer och förkunskaper ska alla elever i samma ålder kunna undervisas tillsammans. Det innebär inte att alla hela tiden måste sitta i samma klassrum. Utgångspunkten är att planera för att så många som möjligt ska ha tillhörighet till en klass och kunna delta i grupp så stor del av dagen som möjligt. Det kommer alltid finnas barn som under längre eller kortare perioder behöver få enskild undervisning eller vara i ett litet och lugnare sammanhang. En inkluderande verksamhet innebär att förskolan och skolan ska anpassa sig efter barnet och inte tvärtom. Det stället mycket höga krav på den enskilda läraren men framför allt på skolorganisationens arbete med att skapa inkluderande lärmiljöer och erbjuda det stöd som behövs för att fullt ut vara en skola för alla.

Vi föreslår därför:

- **att resurser ska fördelas efter behov.** Det är långt kvar tills alla skolor kan visa samma kunskapsresultat. Då måste vi också fundera på de ekonomiska villkoren. Den sociala viktning av ersättningen som idag görs behöver förändras för att stärka möjligheterna att jobba kompensatoriskt. För att kunna möta alla barn utifrån deras förutsättningar behövs en mer jämlik och socioekonomiskt baserad resursfördelning till skolan.
- **ökad personaltäthet.** En bra förskola, skola och fritids kräver utbildad personal med goda arbetsförhållanden. Det behövs mer personal för att man ska kunna jobba utifrån läroplanens mål och hinna ge alla barn den uppmärksamhet de behöver. En bra pedagogisk verksamhet kräver också att personalen befrias från onödig byråkrati och garanteras tid för planering och kompetensutveckling. Vänsterpartiet vill avsätta resurser för att anställa mer personal i skola och förskola.
- **resurscentrum för jämställdhet.** Olika förväntningar och krav ställs idag på flickor och pojkar. Det resulterar bland annat i skillnader mellan vem som tar och vems som ges utrymme i gruppen och stora skillnader i betyg och psykisk hälsa. Vänsterpartiet föreslår ett resurscentrum för jämställdhet, som genom fortbildning och handledning ska ge verksamheterna verktyg att stötta alla barn att utvecklas utifrån egna intressen och inte styras av snäva könsroller.

Vänsterpartiet vill avsätta resurser till mer personal i skola och förskola.

Insatser för att ge alla samma chans

Förskola

För att alla ska ha samma chans att nå sin fulla potential behöver insatser göras redan på förskolan. Förskolans läroplan sätter inte upp mål som det enskilda barnet ska nå på samma sätt som det finns i skolans värld. Istället handlar det om mål för verksamheten. Personalen måste ha tid och möjlighet att möta varje barns behov av stöd och uppmuntran.

Snabba fakta

- 84 % av alla barn i målgruppen är inskrivna på förskolan.
- I Västerås har vi 5,2 barn per pedagog och 16 barn per barngrupp.
- I genomsnitt går 15,9 barn i en grupp.

Vi föreslår därför

Vi vill se ett resurscentrum för jämställdhet i kommunen..

- **ökad personaltäthet.** En stor del av dagen är personaltätheten för låg för att man ska kunna hinna med att utmana och stötta varje enskilt barn i dess utveckling. Det skapar stress hos personalen när målen i läroplanen måste stå tillbaka för de praktiska göromålen som ska hinnas med.
- **säkrad planeringstid både enskilt och i grupp.** Med ökad personaltäthet kan tid lättare frigöras för planering och uppföljning av verksamheten.
- **stöd för utveckling.** Fortsatt satsning på sk pedagogistor som är särskilt utbildade för att utmana, uppmuntra och inspirera kollegor.
- **tillgängligt specialpedagogiskt stöd.** Både för handledning till personal och för direkt stöd till barnen.
- **att se över resursfördelningen.** Det kan finnas anledning att se över om ersättningssystemet bör förändras så att fler parametrar tas med när pengarna fördelas till förskolorna. När vissa förskolor har större behov av att t ex arbeta med språkutveckling kan de behöva mer resurser än andra.
- **utökad tid för barn till arbetslösa och föräldralediga.** Vi föreslår en trappa där barn får rätt till mer tid ju närmare skolstarten de är. I Västerås har barn till föräldraledig rätt till 15 timmar/vecka och barn till arbetslösa 20 timmar/vecka på förskolan. Nyanlända är i högre utsträckning arbetslösa då det tar tid att komma in på svensk arbetsmarknad och det innebär att deras barn får mindre tillgång till en verksamhet som tydligt ska stimulera till språkutveckling.

Personalen måste ha tid och möjlighet att möta varje barns behov av stöd och uppmuntran.

- **resurscentrum för jämställdhet.** För att erbjuda alla barn alla möjligheter och inte tidigt bli färgade av förväntningar på respektive kön behöver alla pedagoger ha goda kunskaper om genuspedagogiken. Ett resurscentrum kan arbeta med handledning av grupper och erbjuda öppna föreläsningar och fortbildningsinsatser.
- **bättre samverkan mellan socialtjänst och förskola.** Det ska vara naturligt för personal i förskolan att ta hjälp av resurser inom socialtjänsten och att man tillsammans kan stötta upp familjer som behöver hjälp under kortare eller längre perioder. Återkoppling till förskolan kring vad som händer vid ex orosanmälan kan också vara till stor hjälp för att stötta upp det enskilda barnet.
- **läsfrämjande verksamhet.** Genom tillgång till böcker, högläsning, samtal och aktiviteter utifrån litteratur läggs grunden för ett intresse för läsning och språk. Tillgången till böcker i hemmet varierar stort.
- **utvecklat modersmålsstöd.** Idag gör alla förskolor olika för att tillgodose rätten till modersmålsstöd. Många efterfrågar vägledning och fakta kring vilka metoder som fungerar bra.

En del förskolor kan behöva mer resurser än andra. Vänsterpartiet vill fördela dessa efter behov..

Foto: Flavio Takemoto

Grundskola och grundsärskola

Idag är det tydligt att Västerås grundskolor inte lever upp till det kompensatoriska uppdraget. I de områden där föräldrarna har kortare utbildningsbakgrund har eleverna svårare att nå målen i skolan. Det handlar inte om att skolorna inte är lika bra utan eleverna har med sig olika förkunskaper och får olika stöttning hemifrån.

I kampen mot ungas psykiska ohälsa vill vi satsa mer på personal som jobbar med barns välmående.

Västerås har historiskt haft många särskilda undervisningsgrupper. De senaste åren har det varit en process där allt fler grupper har flyttats närmare ordinarie verksamhet och satsningar görs på att få till ett mer inkluderande arbetssätt men mer behöver göras på bred front.

Vi föreslår därför:

- **att se över resursfördelningen.** Det är långt kvar tills alla skolor kan visa samma kunskapsresultat. Då måste vi också fundera på de ekonomiska villkoren. Den sociala viktning av ersättningen som idag görs kan

Föräldrarnas bakgrund styr allt mer hur väl barnen lyckas i skolan.

Foto: Tess Lundin

Snabba fakta

- Det finns närmare 16000 elever i Västerås grundskolor.
- Stor spridning vad gäller föräldrars utbildningsbakgrund, från skolor där 20% har högre utbildning till skolor med 85%.
- Stora skillnader i andel elever med utländsk bakgrund. Irstaskolan har 2% medan privata Västerås Internationella skolan har 100%.
- Västerås är bland de kommuner i landet som har lägst kostnader per elev i grundskolan.
- Västerås satsar mer på grundsärskolan än genomsnittskommunen. Trots det är lärartätheten lägre.
- Vi har färre lärare per elev än jämförbara kommuner.

behöva förändras för att stärka möjligheterna att jobba kompensatoriskt. Vissa skolor behöver helt enkelt mer pengar än andra.

- **fler kompetenser för att stötta barns välmående.** Det behövs en förstärkning med exempelvis fler kuratorer, skolpsykologer, socialpedagoger eller fritidsledare. Skolan är den plats där alla barn har chansen att på ett naturligt sätt möta trygga vuxna som kan hjälpa dem med deras familjesituation, utsatthet från jämnåriga eller hälsoproblem. Det är också tydligt att den som mår dåligt har svårt att fokusera på skolarbetet. Med många professioner som kompletterar varandra kan man hjälpa fler som redan mår dåligt men också få tid att arbeta förebyggande och uppsökande.
- **ökad lärartäthet.** Det möjliggör två-läroplagg/mindre klasser/mindre undervisningstid per lärare. Det måste vara upp till varje skola vilken väg man väljer. Vad tror man skapar bäst utfall för eleverna i den här klassen eller det här ämnet den här terminen?
- **tillgång till skolbibliotek och skolbibliotekarier på alla skolor.** Goda läskunskaper är grunden till att klara alla andra skolämnen och kunna delta i samhället.
- **resurscentrum för jämställdhet.** Alla verksamheter måste få verktyg för att stötta alla barn att utvecklas utifrån egna intressen och inte styras av snäva könsroller. Genom att ta del av verksamheten hos ett resurscentrum kan personal i alla kategorier få syn på sina egna fördomar och begränsande förhållningsätt. Särskilt problematiskt är det idag med den höga ohälsan hos unga tjejer och de låga studieresultaten hos pojkarna.
- **färre elever per mentor.** Med ökad lärartäthet kan det vara fler mentorer per klass och arbetsbördan minska. Det möjliggör för mentor att

Ökad lärartäthet är en av de viktigaste insatserna för att öka elevernas kunskaper.

kunna följa upp, motivera och stötta varje elev bättre. Det är också viktigt med tydliga strukturer för hur, när och till vem mentor kan lämna över ett elevärende om mer omfattande stöd och utredningar behövs.

Skolan ska anpassas efter elevernas behov. Fortbildningar i hur en inkluderande lärmiljö skapas är därför viktigt.

- **tillgång till läxhjälp om läxor ges.** Det är fastslaget att det inte vara så att föräldrarnas kunskaper är avgörande för hur väl elever klarar skolan och då måste varje skola och lärare tänka igenom användningen av läxor. Vi menar att i de fall läxor används ska läxhjälp finnas på skolan för dem som önskar sitta kvar med sina uppgifter.
- **fortbildning för att skapa inkluderande lärmiljöer.** Det går inte att slå fast exakt hur en inkluderande lärmiljö är. Den består av tre olika dimensioner; den fysiska, den pedagogiska och den psykosociala lärmiljön. Inkludering innebär att vi måste vara öppna för att förändra i alla tre delar för att alla elever ska kunna komma till sin rätt. Skolan ska anpassas efter elevernas behov.
- **bättre tillgång till studie- och yrkesvägledare.** Alla elever behöver få information om sina framtida möjligheter till studier och arbete. Studie- och yrkesvägledare har möjlighet att motivera och inspirera elever till att satsa på skolan på ett annat sätt än ämnes- och klasslärare. Det är särskilt viktigt för de elever som kommer från hem utan studietradition eller med begränsad kunskap om det svenska utbildningssystemet att få tid att diskutera och bolla sina idéer med syv.
- **ökad kunskap om språkutvecklande arbetssätt.** Alla lärare behöver vara medvetna om språkets roll i deras ämne och arbeta med det som en integrerad del i undervisningen. Många skolor har fått fortbildning kring hur de kan arbeta språkutvecklande men det är viktigt att kunskaperna sprids till alla skolor och att nyanställda sätts in i förhållningssättet.
- **tydligare rutiner för övergångar mellan stadier och vid skolbyten.** Hur kan vi skapa en röd tråd från förskola till gymnasium? För elever med svårigheter är det extra viktigt med bra överlämningar och tydlighet vid förändringar. Vilka förväntningar har vi på förkunskaper? Forskningen visar att särskilt förskoleklassens roll som trygg brygga mellan förskola och skola behöver stärkas.

Det är centralt att skolpersonal får fortbildningar i språkutvecklande arbetssätt.

Fritidshemmet

Snabba fakta

- Fritidshemmet ska stimulera elevernas utveckling och lärande, erbjuda dem en meningsfull fritid, främja allsidiga kontakter och social gemenskap.
- 12,7 elever/anställd
- I genomsnitt 44 barn per avdelning, vilket är 4 mer än genomsnittet.

Vi föreslår:

- **utökat samarbete skola och fritids.** Fortfarande är fritidsverksamheten många gånger osynlig vid utvecklingssamtal, när man tar fram åtgärdsplaner eller pratar om barnets lärmiljö. Många barn kan komma till sin rätt på ett annat sätt med de arbetssätt som används i undervisningen på fritidshemmet medan andra har svårt med de lösare formerna. Genom bättre och strukturerat samarbete kan pedagogerna bättre få en bild av en elevs styrkor och behov.
- **rätt till fritids för barn till föräldralediga och arbetslösa.** I dagsläget har barn till föräldralediga och arbetslösa mycket begränsad tillgång till fritids.
- **mer personal på fritids.** På många håll är det för få vuxna för att kunna möta alla barns behov av att bli sedda. Det blir också svårt att genomföra sitt uppdrag på ett tillfredställande sätt.

Barn till arbetslösa har idag en mycket begränsad tillgång till fritids.

Gymnasieskolan och gymnasie-särskolan

Gymnasieskolan är tydligt segregerad utifrån betyg och i förlängningen utifrån klassbakgrund. Det krävs färre godkända ämnen för att komma in på de yrkesförberedande programmen än de studieförberedande. Sedan införandet av den nya gymnasieskolan 2011 har intresset för de yrkesförberedande programmen minskat drastiskt. Det är tydligt att en stor del av eleverna uppfattade det som en allvarlig försämring att programmen inte skulle ge högskolebehörighet. Vänsterpartiet är mycket kritiskt till att redan i år 9 tvinga eleverna till val som begränsar deras framtida studiemöjligheter. Nu är det troligtvis på väg förändringar på nationell nivå som kan lyfta statusen och intresset för de yrkesförberedande programmen och det är välkommet. Västerås kommunala gymnasieskolor har utlovat en garanti för alla att läsa in grundläggande behörighet och det är viktigt att bevaka att det sker tills nationella förändringar genomförs.

Vänsterpartiet är mycket kritiskt till att elever redan i år 9 ska tvingas till val som begränsar deras framtida studiemöjligheter.

Det är också tydligt i Västerås, precis som i resten av landet, att tjejer lyckas bättre än killar. Vi kan även se att flera gymnasieprogram är tydligt könssegrerade. Sammantaget ger det oss tydliga indikationer på att vissa program med låga meritvärden borde få en högre ersättning för att kunna ge alla elever bättre chanser att nå målen. Idag fördelas pengar främst utifrån vad utrustning och lokaler förväntas kosta.

För att ge alla elever chansen att klara gymnasieskolan föreslår vi:

- **bättre resursfördelning utifrån elevers förkunskaper.**
- **mer specialpedagogiskt stöd.** Nationell undersökning visar att det är mycket färre specialpedagoger på gymnasieskolan än på grundskolan. Det innebär att många som tidigare haft mycket stöd t o m år 9 förväntas klara sig utan när de kommer till gymnasiet.
- **bättre tillgång till studie- och yrkesvägledare.** För den som går ett yrkesförberedande program kan det vara svårt att få ihop alla kurser för att bli behörig till högskolan och för dem blir det extra viktigt med ett uppsökande arbetssätt från Syv. Det behövs också ett tydligt fokus på att uppmuntra ungdomarna att våga göra otraditionella val och följa sina egna intressen.
- **färre elever per mentor.** Genom att få färre elever att fokusera på kan det individuella stödet bli bättre. Mentorsrollen är mycket viktig för att tätt följa upp närvaro och elevens behov av stöd i olika ämnen. På gymnasiet är många ungdomar skoltrötta och kan behöva mycket motivation och stöttning för att ta sig igenom tre år.
- **tillgång till läxhjälp om läxor ges.** Precis som på grundskolan behöver gymnasieskolan erbjuda lärarstödd läxläsningstid.

*I Västerås, precis som
i övriga landet, lyckas
tjejer bättre än killar.*

Foto: Pixabay

Det fortsatta lärandet i vuxenlivet

Det är oerhört viktigt att det finns många chanser att läsa in utbildningar eller på annat sätt förkovra sig som vuxen. Inom det formella svenska utbildningsväsendet finns många olika möjligheter att studera men också utanför, t ex genom studieförbund. Vi tror att det är viktigt att både kommun och stat tar sitt ansvar för att den bredden bevaras.

Komvux och SFI

Västerås stad upphandlade under många år en stor del av vuxenutbildningen och undervisningen i svenska för invandrare (SFI) som bedrevs i kommunen. Senaste statistiken visar att 95 % av kursdeltagarna finns hos en privat aktör.¹ Det har resulterat i mycket pressade priser² samtidigt som många studerande vittnade om låg kvalitet med få lärarledda lektioner och mycket egentid framför datorer. Västerås stads komvux fick säga upp personal och lokaler.

Många studerande har vittnat om låg kvalitet med få lärarledda lektioner och mycket egentid framför datorer.

De senaste åren har kommunen istället tillämpat ett certifieringssystem för att komma ifrån ryckigheten med korta upphandlade avtal. Baksidan har varit svårigheter att få ihop tillräckligt stora undervisningsgrupper när utförarna har varit många. Reglerna har gynnat stora företag på bekostnad av små. Vinsintresset och elevtillströmningen hos de stora utförarna har också lett till press att snabbt få igenom ex SFI-studerande.

Tyvärr har inte den styrande majoriteten tagit chansen att bygga upp en stabil och långsiktig egen kapacitet. Den mycket uppskattade SFI-verksamheten inom Frimanska har t.ex lagts ner. Vänsterpartiet menar att ett långsiktigt kvalitetsarbete kan bedrivas lättare om SFI-undervisningen i huvudsak bedrivs i kommunens egen organisation, med stort elev- och personalinflytande.

Folkhögskola

Folkhögskolan i Sverige har lång tradition av att vara ett starkt komplement och alternativ till det ordinarie utbildningssystemet. Den utmanar det dominerande nyttoperspektivet på utbildning genom att fokusera på kunskaper och

1 Skolverkets kommunblad 2015.

2 Skolverkets kommunblad 2015. Västerås kostnad för grundläggande vuxenutbildning är 25 900kr och genomsnittet i landet är 44 800kr. Västerås SFI 17 400kr och medel i landet är 37 500kr.

färdigheter som vägar för en människa att växa och utvecklas. Folkhögskolans styrka ligger i dess frihet att utforma sina kurser utifrån deltagarnas behov och att kunna anpassa sig till de förutsättningar som råder på de orter där folkhögskolan verkar. Allmän och särskild kurs ger årligen tusentals studerande möjlighet att tillägna sig de kunskaper och färdigheter de inte kunnat få på gymnasiet och grundskolan. Sett i ljuset av det ökande antalet elever som inte fullgör grundskola och gymnasium måste folkhögskolans roll för ungas möjligheter till ökad bildning, inträde på arbetsmarknaden och högre studier uppvärderas. Västerås stad måste säkerställa ett långsiktigt samarbete med folkhögskolan om man menar allvar med att rätten till utbildning, kunskap och deltagande i samhället gäller alla.

Studieförbund

Studieförbunden är en spegel av samhällets bredd av åskådningar, verksamheter, organisationer och behov. De tio studieförbunden, vilka samtliga är aktiva i Västerås och Västmanlands län, spelar en avgörande roll för integration, demokratiutveckling, mångfald och kulturutövande. För många barn, ungdomar och vuxna är de centrala när det gäller möjlighet till bildning, möten med andra och att själv kunna ägna sig åt kultur utan höga kostnader. Studieförbunden täcker ofta upp där stat och kommun tappar mark. De är innovativa och mycket betydelsefulla när det gäller att erbjuda sådant som skolan inte gör. Därför är det nödvändigt med långsiktigt och hållbart samarbete mellan kommunen och studieförbunden för att säkra allas möjlighet till utveckling och bildning.

Vänsterpartiet vill att skattepengar ska gå till att främja studenters kunskapsutveckling, inte utbildningsföretagens vinstuttag.

Vi vill att kommunen:

- ska ha en särställning inom den kommunala vuxenutbildning och erbjuda ett stort utbud av behörighetsgivande kurser.
- är återhållsamma med att anlita privata bolag tills ett tydligt regelverk finns för att begränsa vinstintresset inom utbildningsväsendet.
- garanterar SFI med hög kvalitet.
- stärker möjligheten att studera på Västerås folkhögskola.
- samarbetar med Mdh för att utveckla en högskola i framkant.
- fortsatt har generösa anslag till studieförbunden.

